

EVROPSKÁ
KOMISE

V Bruselu dne 9.4.2014
SWD(2014) 123 final

PRACOVNÍ DOKUMENT ÚTVARŮ KOMISE

SOUHRN POSOUZENÍ DOPADŮ

Průvodní dokument k

návrhu

**SMĚRNICE EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY
o společnostech s ručením omezeným s jediným společníkem**

{COM(2014) 212 final}

{SWD(2014) 124 final}

1. Vymezení problému

Pouze 2 % malých a středních podniků (dále jen „MSP“) investují v zahraničí formou zakládání společností v jiných zemích. Tuto nízkou míru investic lze vysvětlit řadou faktorů, včetně rozdílů mezi vnitrostátními právními předpisy a nedůvěry potenciálních zákazníků a obchodních partnerů v zahraniční společnosti. Za účelem získání důvěry zahraničních klientů a přiblížení se místnímu trhu, na kterém působí, mnohdy MSP i jiné společnosti volí možnost jednat prostřednictvím dceřiných společností, které „plně vlastní“.¹ Zakládání dceřiných společností v zahraničí je ovšem často nepřiměřeně náročné.

Zřizování a provoz dceřiných společností v zahraničí mohou být nákladné v důsledku jazykových, správních a právních rozdílů mezi členskými státy. Zaprvé mohou být přímé náklady (vznikající v souvislosti se závaznými požadavky při zakládání společnosti²) vyšší než v domovské zemi dané společnosti. Zadruhé často vedou k větší potřebě právního poradenství, a tedy k vícenákladům rozdílů mezi vnitrostátními právními předpisy³. Pokud by byly příslušné požadavky v celé EU podobnější, takováto potřeba dalšího poradenství by neexistovala. Všechny tyto náklady budou patrně zvláště vysoké u skupin společností, protože mateřská společnost musí v současnosti plnit rozdílné požadavky v každé zemi, v níž zamýšlí založit dceřinou společnost.

Překážky stojící před společnostmi, které chtějí působit přeshraničně, se Evropská komise pokusila řešit prostřednictvím svého návrhu statutu evropské soukromé společnosti (SPE) z roku 2008. Přijetí tohoto návrhu ovšem vyžadovalo jednomyslnou shodu mezi členskými státy a vzhledem k nedostatečnému pokroku během jednání se Komise rozhodla vzít návrh zpět (rozhodnutí přijaté v rámci programu REFIT⁴). Bylo oznámeno, že Komise místo něj navrhne alternativní opatření pro řešení některých problémů, kterým čelí MSP i další společnosti, snaží-li se působit přeshraničně. Tento přístup je v souladu s akčním plánem pro evropské právo obchodních společností a správu a řízení společností z roku 2012⁵, který potvrdil závazek Komise zahajovat po návrhu o SPE další iniciativy pro zlepšení příležitostí pro přeshraniční působení společností. Toto posouzení dopadů, jež zapadá do uvedených souvislostí, se zaměřuje především na obtíže při zakládání dceřiných společností v zahraničí.

2. Potřebnost iniciativy EU

Řešení přijímaná členskými státy pro zjednodušení procesu založení společnosti a snížení souvisejících nákladů byla dosud zaměřena na jejich vnitrostátní situaci (tj. stávající vnitrostátní právní předpisy) a nebyla koordinována s ostatními členskými státy. Proto přetrvávají rozdíly mezi vnitrostátními pravidly a je nepravděpodobné, že by členské státy samy od sebe zamýšlely v blízké budoucnosti do vnitrostátních právních systémů zavést

¹ Dceřiné společnosti mají samostatnou právní subjektivitu a řídí se pravidly země zápisu do rejstříku. Zákazníkům tudíž nabízejí značku a pověst mateřské společnosti, ale současně i bezpečí dané tím, že jednají se společností, která má právní postavení nikoli zahraniční, nýbrž domácí společnosti.

² Např. požadavky na minimální základní kapitál, náklady na zápis do rejstříku či notářské poplatky.

³ Např. rozdíly ve stanovách, v organizaci a struktuře společností nebo v požadavcích na podávání zpráv.

⁴ Zpětvzetí návrhu o SPE je zmíněno v příloze sdělení „Program pro účelnost a účinnost právních předpisů (REFIT): výsledky a další kroky“, COM(2013) 685, 2.10.2013.

⁵ COM(2012) 740.

totožné požadavky na určitou právní formu společnosti. Je naopak pravděpodobné, že by jednotlivá opatření členských států i nadále vedla k nesourodému souboru vnitrostátních přístupů. Dodržování těchto různých systémů by proto stále způsobovalo vícenásledky pro MSP a odrazovalo je od větší aktivity v zahraničí. Vzhledem k této situaci je řešení na úrovni EU jediným možným způsobem, jak překonat překážky, kterým společnosti v současnosti čelí.

3. Cíle iniciativy EU

Obecným cílem iniciativy EU by bylo podnítit podnikatelskou činnost tím, že se podnikatelům, a zvláště MSP, umožní snadněji zakládat společnosti v zahraničí, a to za účelem podpory růstu, tvorby pracovních míst a inovací v EU. *Specifickým cílem* by bylo snížit některé náklady, které jsou obvykle spojeny se zakládáním a fungováním dceřiných společností v zahraničí. *Operačním cílem* by bylo v zájmu snadnějšího zakládání společností v zahraničí harmonizovat některé relevantní aspekty vnitrostátních právních předpisů.

4. Možnosti politiky

Vzhledem k tomu, že záměrem této iniciativy by bylo řešit překážky, se kterými se potýkají společnosti, a zejména MSP, podobné překážkám, jež řešil návrh o SPE z roku 2008, zvažuje i toto posouzení dopadů podobné možnosti politiky. Hned na začátku ovšem zamítá všechny varianty, které se jeví jako nerealistické, přímo nesouvisejí se zakládáním dceřiných společností nebo by vedly k neopodstatněné diskriminaci mezi společnostmi. Na tomto základě byla zamítnuta možnost stanovit pravidla použitelná pouze pro MSP, neboť jejich zavedení by nebylo proveditelné a zbytečně by omezovalo oblast působnosti iniciativy. Místo toho by bylo cílem stanovit pravidla, která jsou zvláště vhodná pro MSP a skupiny společností vlastněné MSP, ale mohou být využita i většími společnostmi. Kromě toho byla v posouzení dopadů zamítnuta možnost vytvořit novou evropskou právní formu v úzkém slova smyslu nebo harmonizovat oblast práva obchodních společností související s postupem zakládání dceřiných společností jak ve formě akciových společností, tak ve formě společností s ručením omezeným.

Dále zvažované možnosti politiky se týkají společností s ručením omezeným s jediným společníkem, protože jde o formu společnosti, která se při zakládání dceřiných společností používá nejčastěji. Navrhovaná harmonizace příslušné oblasti práva obchodních společností by vyžadovala, aby členské státy do svých vnitrostátních právních předpisů zavedly ustanovení o vnitrostátní právní formě společnosti, která by byla stejně právně definována ve všech členských státech a měla by společnou zkratku SUP (*Societas Unius Personae*). Podrobnější možnosti politiky byly zvažovány ohledně těchto otázek:

- 1) zápis do rejstříku,
- 2) požadavek na minimální základní kapitál.

Byly přezkoumány různé modely řízení o zápisu do rejstříku, přičemž byly zváženy možné varianty týkající se konkrétních aspektů modelu a vzájemné působení těchto aspektů, např. online zápis do rejstříku (zápis možný pouze online, nebo zápis možný jak online, tak v papírové formě) a používání šablony pro stanovy společnosti (povinně při online zápisu).

Přezkoumány byly rovněž různé modely požadavku na minimální základní kapitál, opět včetně zvážení vzájemného působení různých aspektů, například požadavek na minimální základní kapitál (stanovení požadavku na minimální základní kapitál ve výši průměru požadavku na minimální základní kapitál v zemích EU, nebo ve výši 1 EUR) a používání nástrojů pro ochranu věřitelů (stanovení požadavku na minimální základní kapitál ve výši 1 EUR, ale s dodatečným požadavkem na absolvování rozvahové zkoušky a vydání prohlášení o solventnosti).

5. Upřednostňované možnosti a jejich dopady

Zápis do rejstříku

„Scénář nepřijetí opatření“ by nevedl k dosažení cíle iniciativy EU, protože by neznamenal snížení nákladů spojených se zakládáním společností s ručením omezeným s jediným společníkem. Kromě toho by možné změny vnitrostátních právních předpisů o obchodních společnostech bez koordinace na úrovni EU nepřinesly dostatečnou jednotnost či slučitelnost právních předpisů členských států v této oblasti.

Možností, která by nejlépe dosáhla stanovených cílů, by bylo umožnit online zápis do rejstříku s jednotnou šablonou stanov společnosti. Ze všech zvažovaných možností by tato varianta vedla k největšímu snížení nákladů, přičemž by úspory vycházely jak z přímého online řízení o zápisu do rejstříku, tak z používání jednotné šablony pro celou EU společnostmi, které se rozhodnou provést zápis online. Tato možnost by byla v souladu s ostatními politikami EU.⁶ Zajistila by dostupnost online řízení o zápisu do rejstříku, pro které by byla k dispozici šablona pro celou EU, aniž by byly členské státy a společnosti nuceny přijmout je jako jediný způsob zápisu SUP. Tato možnost by měla největší pozitivní dopad na zakladatele společností a přitom by neměla významnější negativní dopad na další zúčastněné strany než ostatní možnosti. Za účelem odhadnutí rozsahu možných úspor nákladů pro zakladatele společností s ručením omezeným s jediným společníkem byly propočítány scénáře s vysokými úsporami a s nízkými úsporami. Roční úspory nákladů pro zakladatele SUP v EU by se mohly pohybovat od 21 milionů EUR ve scénáři s nízkými úsporami do 58 milionů EUR ve scénáři s vysokými úsporami.

Z opatření navrhovaných v rámci různých možností by největší dopad na členské státy a další zúčastněné strany mělo zavedení online řízení o zápisu do rejstříku. Míra dopadu by ovšem byla v různých členských státech různá – v závislosti na míře, v jaké je řízení o zápisu do rejstříku na vnitrostátní úrovni v současnosti digitalizováno, na dostupných lidských zdrojích a na způsobu, jak se daný členský stát rozhodne vyhovět standardu, který iniciativa ukládá, protože členským státům by nebyla uložena žádná konkrétní metoda nebo prostředky pro dosažení žádoucího cílového stavu. Zůstala by jim též plná odpovědnost za kvalitu nezbytných kontrol žadatelů a iniciativa by nesnižovala žádné stávající standardy týkající se těchto kontrol. Tato skutečnost by měla zmírnit obavy některých skupin zúčastněných stran, například notářů, že dojde ke snížení úrovně kontroly v členských státech. Jak tomu již je v mnoha členských státech, řízení o zápisu do rejstříku by mohlo i nadále podléhat účinné

⁶ V rámci kterékoli ze zvažovaných možností by bylo možné cílů dosáhnout pouze s určitými dodatečnými výdaji pro členské státy, jejichž výše by závisela na tom, jaký systém zápisu do rejstříku se v současnosti na vnitrostátní úrovni používá. Varianty umožňující provést zápis jak online, tak v papírové formě by odpovídaly Digitální agendě EU, protože zavádějí možnost – a nikoli nutnost – zapsat společnost do rejstříku online.

kontrole, aniž by se zakladatel společnosti musel osobně dostavit k notáři v členských státech, kde se takovýto požadavek uplatňuje. Většina členských států by musela jen upravit své stávající vnitrostátní systémy pro online zápis do rejstříku a nemusela by vytvářet systémy nové. Pokud jde o jednotnou šablonu stanov, jediný náklad by vznikl v souvislosti s jejím zpřístupněním online. Kromě toho by tyto náklady členským státům vznikly pouze jednorázově, kdežto přínosy pro zakladatele společností by pokračovaly i v budoucnosti.

Požadavek na minimální základní kapitál

„Scénář nepřijetí opatření“ by nevedl k dosažení cílů iniciativy EU, protože jak ukazují příklady reforem v Maďarsku, České republice a na Slovensku⁷, vnitrostátní opatření mohou vést členské státy různým směrem. Takovéto reformy, přijímané na vnitrostátní úrovni, se navíc obvykle vztahují k vnitrostátnímu rámci a nebyly by dostatečně koordinovány v celé EU.

Možností, která by nejlépe dosáhla stanovených cílů, by byl požadavek na minimální základní kapitál ve výši 1 EUR bez dalších opatření na ochranu věřitelů. To by vedlo ke snížení nákladů spojených s plněním požadavku na minimální základní kapitál společností v řadě členských států, aniž by byly zaváděny jakékoli vícenáklady. Tato možnost však cílů nedosahuje tak efektivně a nezajišťuje stejnou míru souladu s ostatními politikami EU jako možnost, která snižuje požadavek na minimální základní kapitál, ale také vyžaduje, aby společnosti absolvovaly rozvahovou zkoušku a vydaly prohlášení o solventnosti. Druhá z uvedených možností by byla rovněž prospěšná pro společnosti, i když v poněkud menší míře, a současně by působila v zájmu věřitelů. Dopad uvedených dvou možností na členské státy – z hlediska zavedení nových pravidel do vnitrostátních právních systémů – by se významně nelišil. Upřednostňovaná možnost (požadavek na minimální základní kapitál ve výši 1 EUR plus požadavek na absolvování rozvahové zkoušky a vydání prohlášení o solventnosti) by mohla zakladatelům společností v EU ušetřit 215 milionů až 595 milionů EUR za rok⁸ (po odečtení nákladů na vydávání prohlášení o solventnosti v případě plnění ve prospěch společníka) a zároveň by zaručovala přiměřenou úroveň ochrany věřitelů.

Tato možnost by měla dopad na ty členské státy, které v současnosti nemají požadavek na minimální základní kapitál ve výši 1 EUR nebo ve svých vnitrostátních právních předpisech nepoužívají prohlášení o solventnosti pro regulaci plnění ve prospěch společníka. Tyto členské státy proto možná tuto iniciativu nebudou podporovat. Otázka požadavku na minimální základní kapitál ve výši 1 EUR by se nicméně projednávala v odlišném institucionálním rámci než návrh o SPE, který byl vzat zpět, a nebyla by spojena s dalšími citlivými tématy, jako je účast zaměstnanců či přemísťování sídel společností. Tato skutečnost by spolu se zavedením silnější ochrany věřitelů, než jaká byla obsažena v návrhu o SPE, měla zvýšit šanci na dosažení dohody mezi členskými státy, zejména proto, že právě absence kompenzačních opatření na ochranu věřitelů je jedním z důvodů, proč řada členských států není nakloněna snížení požadavku na minimální základní kapitál. Výměnou za nízký požadavek na minimální základní kapitál by společnosti před tím, než poskytnou plnění ve

⁷ Viz úplné znění posouzení dopadů.

⁸ Viz výpočty v příloze posouzení dopadů.

prospěch společníka (např. vyplátí dividendy nebo podíly na zisku jedinému společníkovi), musely věnovat větší pozornost zajištění dostatečné úrovně likvidity.

Upřednostňovaná kombinace možností

Kombinace upřednostňovaných možností z výše uvedených oddílů – online zápis SUP do rejstříku, jednotná šablona stanov pro celou EU, požadavek na minimální kapitál ve výši 1 EUR a požadavek na absolvování rozvahové zkoušky a vydání prohlášení o solventnosti – by měla příznivý dopad na výkon základních práv a zejména by posílila zásadu svobody podnikání, protože by nabídla další způsob výkonu tohoto práva a poskytla zakladatelům společností větší možnost volby, pokud jde o způsob, jakým vykonávají podnikatelskou činnost.

Upřednostňované možnosti by měly rovněž pozitivní hospodářské a sociální účinky. Jelikož tyto možnosti podporují podnikatelskou činnost, měly by vést k větší nabídce zboží a služeb pro spotřebitele, k vytvoření většího počtu nových pracovních míst a ke vzniku systému ochrany věřitelů, který by lépe odpovídal dnešnímu podnikatelskému prostředí. Vzhledem k tomu, že by upřednostňované možnosti neměly žádný vliv na otázku přemístování sídel společností či účasti zaměstnanců, nebylo by nutné zavádět opatření pro minimalizaci možného obcházení použitelných sociálních a dalších práv, protože opatření proti zneužívání jsou v případě potřeby stanovena ve vnitrostátních právních předpisech.

Kombinace upřednostňovaných možností by mohla vést k úsporám pro zakladatele společností v EU ve výši **236 milionů až 653 milionů EUR za rok**. Relativní podíly na těchto úsporách připadající na zahraniční a domácí zakladatele lze obtížně předpovědět, ale celkové úspory by měly zvláště MSP umožnit, aby ve větší míře využívaly příležitosti k přeshraničnímu podnikání. I když by společnosti v členských státech svého působení musely nadále dodržovat právní předpisy v jiných oblastech, než je právo obchodních společností, zjednodušení regulačního prostředí ve vztahu k různým otázkám, které řeší upřednostňované možnosti politiky, by mělo pro podnikání vytvořit příznivější podmínky, než jaké existují nyní.

6. Sledování a hodnocení

Evropská komise by posoudila dosažený pokrok s ohledem na stanovené cíle. Sledování by se nejprve zaměřilo na provedení návrhu. Poté by byly shromažďovány konkrétnější informace o jeho účincích, např. prostřednictvím sledování počtu zakládaných společností jedné osoby (včetně SUP), trendů v jejich přeshraničních činnostech, jejich zřizovacích a provozních nákladů a dostupnosti online zápisu do rejstříku. Následné hodnocení by obsahovalo přezkum způsobů, jakými byl návrh proveden ve vnitrostátních právních předpisech, i účinku, který měl na obvyklé náklady na založení a provoz společnosti v zahraničí, a informovalo by o případných dosud nevyřešených praktických problémech.